

Nejhoršími porušovateli zákonů jsou ti, kteří si jejich dodržování vynucují. Česká policie obešla zákon, když začala sbírat osobní data lidí v karanténě. Namísto odstoupení ministra a šéfů resortů, dostala jen směšnou výtku

- CZ24 News | 1. června 2022

ČESKO: Policie při tvorbě databáze občanů nacházejících se v karanténě či izolaci kvůli nemoci covid-19 postupovala v rozporu se zákonem. Informoval ji o tom Úřad pro ochranu osobních údajů. Policie navzdory právním předpisům vznik evidence neprojednala předem. Sbor pochybení odmítá.

Databázi začala policie vytvářet v březnu 2020 při první vlně covidu (ilustrační foto). | Foto: Jakub Plíhal

“Úřad upozornil Policii ČR na možné porušení ustanovení zákona o zpracování osobních údajů (...) tím, že ze strany Policie ČR jako spravujícího orgánu nedošlo ke stanovení konkrétního účelu pro zpracování osobních údajů,” řekl Aktuálně.cz mluvčí Úřadu pro ochranu osobních údajů Milan Řepka. Policie si převzala sdělení úřadu minulý měsíc.

Policie začala evidenci vytvářet na jaře 2020 při vypuknutí první vlny epidemie covidu. V aplikaci s názvem Karanténa shromažďovala jména, data narození či adresy trvalého bydliště lidí, kteří museli po kontaktu s nakaženým do karantény nebo kvůli nemoci přímo do izolace.

Jenže už na počátku spuštění databáze nesplnila policie základní povinnost. Podle zákona se měla obrátit na Úřad pro ochranu osobních údajů, jenž by prověřil základní parametry evidence. Zjišťoval by, zda policie může za daných okolností takové poznatky o lidech sbírat a zda nejde o nepřijatelný zásah do soukromí.

“Jsem přesvědčený, že to je protiprávní”

“Vymezení účelu zpracování osobních údajů je rozhodující pro nastavení a provedení celého procesu zpracování osobních údajů, a to rozsahem zpracovávaných údajů počínaje až po konkrétní možnosti jejich využití včetně doby, po kterou jsou u spravujícího orgánu uloženy,” vysvětlil mluvčí úřadu Řepka.

Od začátku tak chyběl úkon nezbytný pro předpisové provozování databáze, tedy aby úřad mohl spoluurčit pravidla pro její fungování. Proto policie dostala v dubnu od úřadu písemně, že svévolé spočívající ve spuštění evidence na vlastní pěst odporuje zákonu a databáze postrádá účel.

Ostatně už v únoru o tom mluvil Oldřich Kužílek, který se tématem ochrany osobních údajů dlouhodobě zabývá. “Jsem přesvědčený, že to je protiprávní. Z mého pohledu nelze nalézt v zákoně o zpracování osobních údajů žádný paragraf, o který by se to dalo opřít,” řekl tehdy Aktuálně.cz.

Čerstvým stanoviskem úřadu se pro policii nic nemění. Zastává přesvědčení, že postupovala bezchybně. “Trvá na svém právním názoru, že v případě aplikace Karanténa byla v pozici správce, čímž nemohlo dojít k porušení povinnosti, kterou konstatoval Úřad pro ochranu osobních údajů ve svém sdělení,” řekl Aktuálně.cz mluvčí policejního prezidia Ondřej Moravčík.

Správní řízení kvůli GDPR

Současné zjištění úřadu zůstalo na půl cesty. Za odhalený nedostatek policii nepostihl, zůstal jen u slov. Mimo jiné kvůli tomu, že sbor nejpozději od března aplikaci Karanténa nepoužívá. Souvisí to s uvolněním pravidel vládou Petra Fialy (ODS). Do karantény už od února nemusí ani člověk, který měl přímý kontakt s nakaženým.

“Úřadu pro ochranu osobních údajů bylo na jeho dotaz oznámeno, že aplikace není využívána a

neobsahuje žádné údaje, současně byly poskytnuty potvrzující podklady,” poznamenal mluvčí policejního prezidia Moravčík. “To významně ovlivnilo průběh projednání, a tím i jeho výsledek,” podotkl k tomu mluvčí úřadu Řepka.

Úřad pro ochranu osobních údajů

- Úřad dohlíží na dodržování povinností stanovených zákonem při zpracování osobních údajů státními institucemi i soukromými subjekty.
- Vyřizuje podněty a stížnosti na porušení zákonných povinností, projednává přestupky a ukládá pokuty, poskytuje konzultace, informuje veřejnost o rizicích, pravidlech, zárukách a právech v souvislosti se zpracováním osobních údajů.
- Vznikl v roce 2000 transformací dosavadního odboru ochrany osobních údajů Úřadu pro státní informační systém.

Případ má však ještě jednu, zásadnější rovinu, na kterou ustoupení od aplikace nemá vliv. Už od loňského července vede Úřad pro ochranu osobních údajů s policií správní řízení. Sbor je podezřelý, že vznikem a vedením evidence porušila evropské nařízení o ochraně osobních údajů, známé jako GDPR.

Otočka policie

Než úřad správní řízení rozjel, policie argumentovala, že osobní údaje lidí v karanténě a izolaci shromažďuje kvůli pomoci hygienám ve smyslu zákona o ochraně veřejného zdraví. Jakmile však v očích úřadu upadla do podezření z porušení GDPR, kvůli čemuž se spustilo řízení, vedení sboru na popud ministerstva vnitra změnilo argumentaci.

Evidenci podle něj zřídili pro potřeby policie předcházet, stíhat a trestat delikty v souvislosti s porušením covidových restrikcí. Takový smysl databáze je podle vnitra přímo spojený s výkonem veřejné moci, na něž se nařízení GDPR nevztahuje. Úřad se s touto novou argumentací musí ve správním řízení vyrovnat.

Člen Spolku pro ochranu osobních údajů Oldřich Kužílek. | Foto: DVTV

Předpokládá se, že se řízení uzavře do konce června. Úřad však připouští možné průtahy. “Délka se odvíjí i od případných vyjádření policie, se kterými se bude třeba vypořádat,” upozornil mluvčí Řepka. Podle některých expertů (viz box na konci článku) lze policii za databázi v případě prohrášku potrestat pokutou až 10 milionů korun.

Za pozornost stojí zásadní rozpor. Policie veřejně vysvětluje smysl evidence způsobem,

který ve správním řízení před úřadem popírá.

“Osobní údaje zpracováváme za účelem poskytnutí součinnosti orgánům ochrany veřejného zdraví a kontroly dodržování opatření k zajištění ochrany veřejného zdraví,” řekl už dříve Aktuálně.cz mluvčí prezidia. Obojí však platit nemůže.

Na počátku byla hlavní hygienička

Na počátku databáze stálo nařízení tehdejší hlavní hygieničky Jarmily Rážové. V březnu 2020 uložila krajským stanicím, aby údaje posílaly každé pondělí na policejní prezidium. Vysvětlila to tím, že **za účelem prevence před covidem se policie “musí v nezbytném rozsahu seznamovat s osobními údaji osob, vůči nimž by měla být kontrola vykonána,” citoval její pokyn [Deník N](#).**

Loni v březnu nahradila pokyn Rážové dohoda mezi policií a ministerstvem zdravotnictví. Tato úmluva padla letos v lednu, zrušil ji tehdejší policejní prezident Jan Švejdar. Policie požadované údaje lidí v izolaci či karanténě tehdy začala dostávat od Ústavu zdravotnických informací a statistiky.

Hygienici navíc ani nestíhali každý týden posílat na prezidium aktualizované informace. Například ústecká krajská hygiena je přestala prezidiu poskytovat už loni na podzim. Od letošního jara pak sbor už žádné osobní údaje podle vyjádření svého mluvčího k dispozici nemá a evidenci neprovozuje.

Analýza: Lze potrestat policii?

“Je pravdou, že zpracovávání osobních údajů policejními orgány nepodléhá plně GDPR, respektive je třeba rozlišovat, kdy při tomto zpracování vystupuje policie v roli správního orgánu a kdy v roli ozbrojeného bezpečnostního sboru. V prvním případě bude podléhat GDPR a druhém případě bude podléhat zákonu o zpracování osobních údajů a dalších přímo použitelných právních instrumentů Evropské unie.

V prvním případě – policie vystupuje jako správní orgán a zpracování podléhá GDPR – není vůbec co řešit. Nařízení EU jsou vždy přímo účinná v právním řádu členských států, takže platí podmínka zákonnosti dle článku 6 GDPR a musí být k takovému zpracování osobních údajů zákonný podklad, což v uvedeném případě není. Bude také platit to, co uvedl pan Kužilek ohledně nemožnosti udělit policii za takové jednání pokutu.

Policie se ovšem v uvedeném případě dovolává výjimky pro účel vymáhání práva, kdy působí jako ozbrojený bezpečnostní sbor. V tomto případě se aplikuje zákon o zpracování osobních údajů a konkrétně jeho hlava III. Tato hlava měla implementovat směrnici o ochraně osobních údajů při prosazování práva (sesterský nástroj GDPR, který upravuje právě to, jak mají postupovat policejní orgány při zpracování osobních údajů).

Zásadní problém je špatná implementace této směrnice a řada povinností z ní nebyla nikdy do českého práva implementována. V článku 8 této směrnice je uvedena přímá povinnost pro členské státy zavést povinnost zákonnosti zpracování, podobně jako je v článku 6 GDPR. Jde o to, aby veškeré zpracování osobních údajů bylo zákonem aprobované.

Přestože směrnice nejsou většinou přímo aplikovatelné, tak v tomto případě článek 8 směrnice o ochraně osobních údajů při prosazování práva přímo účinná pro všechny policejní orgány je. Splňuje všechny podmínky vymezené judikaturou Evropského soudního

dvora pro přímou aplikaci směrnic (jasné a konkrétní vymezení povinnosti, uplynutí implementační lhůty v čl. 63 směrnice, vertikální vzestupný účinek a široká definice státu respektive zavázaných adresátů). Tudíž je jasné, že povinnost zákonnosti zpracování je tady dána. Přestože Policie ČR a Ministerstvo vnitra se tomuto brání a budou nejspíš vinu házet na chybu českých zákonodárců, občané unie jsou právě takovým výkladem chráněni před legislativními chybami členských států.

A zásadní na tom je také to, že v tomto případě může policejní orgán skutečně dostat pokutu až 10 milionů korun, protože výjimka z možnosti sankcionovat orgány veřejné moci platí jenom v režimu GDPR. Policejní orgány dle zákona a zpracování osobních údajů pokuty dostat mohou a nemají tuto výjimku. Přestupky policejní orgánů jsou v § 63 zákona o zpracování osobních údajů, kde tato výjimka není. Výjimky ze sankcí umožňuje GDPR, ale nikoliv směrnice, která v čl. 57 nařídila členským státům zavést sankce, což bylo legislativně učiněno správně.

Tudíž pokud bych měl uvedené shrnout, tak pokud je vyjádření policie o tom, že databázi vytvořil za účelem předcházet, stíhat a trestat delikty, měl by být za toto protiprávní jednání sankcionován Úřadem pro ochranu osobních údajů, kdy mu hrozí pokuta až 10 000 000 Kč dle zákona o zpracování osobních údajů, protože povinnost zákonnosti zpracování tady je dána z přímo použitelné směrnice."

Václav Mach, absolvent Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, student právnické fakulty tamtéž, externí spolupracovník spolku Iuridicum Remedium zabývajícího se ochranou osobních údajů

[ZDROJ](#)